

השר להגנת הסביבה

א' חשון, תשע"ט
10 אוקטובר, 2018

לכבוד

חה"כ יואב קיש

יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה

ה כ נ ס ת

שלום רב,

הנדון: טיוטת תקנות החומרים המסוכנים (יישום פרוטוקול מונטריאול בעניין חומרים הפוגעים בשכבת האוזון) (תיקון), התשע"ח-2018

1. מצורפת בזאת טיוטת התקנות שבנדון, לצורך קבלת אישור ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת להתקנתן.
2. אמנת וינה להגנה על שכבת האוזון נחתמה בשנת 1985. במסגרת האמנה, חתמו המדינות החברות בשנת 1987 על פרוטוקול מונטריאול בעניין חומרים הפוגעים בשכבת האוזון, במטרה לצמצם או להפסיק לחלוטין את השימוש בקבוצה של חומרים סינטטיים נדיפים לגביהם הוכח כי הם גורמים להרס שכבת האוזון (להלן – "הפרוטוקול" או "פרוטוקול מונטריאול"). הפרוטוקול נכנס לתוקף בינואר 1989 וישראל אשררה אותו בשנת 1992.
3. בעקבות החתימה על הפרוטוקול, פיתחה התעשייה הכימית בארה"ב ובאירופה קבוצות חדשות של חומרים סינטטיים נדיפים, הידועים כ-HCFCs. במהלך השנים התברר כי השימוש בחומרים החליפיים האמורים, בעיקר בקירור ובמיזוג אוויר, עלול לגרום לנזק אף גדול יותר לשכבת האוזון מהחומרים שהוגבלו מלכתחילה. בשל כך, הוחלט בשנת 1997 לתקן את הפרוטוקול, ולקבוע כי המדינות החברות יצמצמו או יפסיקו לחלוטין גם את השימוש ב-HCFCs. ישראל אשררה את התיקון בשנת 2003 ומחויבת להפחית בהדרגה, ובהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו בפרוטוקול, את השימוש ב-HCFCs.
4. לצורך אשרור הפרוטוקול, על תיקוניו עד לאותו מועד, הותקנו בישראל תקנות החומרים המסוכנים (יישום פרוטוקול מונטריאול בעניין החומרים הפוגעים בשכבת האוזון), התשס"ד-2004 (להלן – "התקנות העיקריות"). התקנות קבעו הוראות בדבר הגבלות הייצור, הצריכה, הייבוא והייצוא של חומרים מפוקחים בשל הפגיעה שהם גורמים או עלולים לגרום לשכבת האוזון הסטרטוספירית. התקנות העיקריות קובעות גם הסדרים לעניין מתיל ברומיד, אשר לגביהם לא מוצעים תיקונים בטיוטה שבנדון.

השר להגנת הסביבה

5. בהתאם להוראות התקנות העיקריות, משנת 2015 הופחת באופן משמעותי השימוש בגזים מסוג HCFCs. על מנת לעמוד בדרישות הפרוטוקול, מצמצמת הממשלה את מכסות היבוא לארץ של החומרים המפוקחים. משרד הכלכלה והתעשייה מחלק את מכסות היבוא לצורכי המשק השונים
באמצעות רישיונות יבוא לפי פקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], התשל"ט-1979 ובהתאם להוראת מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה.¹
6. במדינת ישראל לא מתקיים כיום ייצור של החומרים האמורים, ולכן המכסות כולן משמשות לייבוא החומרים לצרכי המשק הישראלי.
7. בעקבות הגבלת השימוש בגזי קירור מסוג HCFC, הם הוחלפו בחומרים ממשפחת הפחמנים ההידרו-פלואורים – HFCs, וקיים גידול משמעותי בשימוש בהם לצורך קירור ומיזוג אוויר. גזים אלו, המכילים פלואור, הם גזי חממה בעלי פוטנציאל התחממות גלובלית (GWP – Global Warming Potential) גבוה מאד.
8. במפגש הצדדים של פרוטוקול מונטריאול שהתקיים באוקטובר 2016 בעיר קיגאלי, בירת רואנדה, אומץ תיקון לפרוטוקול, לפיו יצומצמו הייצור והשימוש ב-HFCs ברמה הגלובלית (להלן – "תיקון קיגאלי"). התיקון האמור מחייב את המדינות המפותחות, ובהן מדינת ישראל, להתחיל לצמצם את השימוש ב-HFCs, החל משנת 2019 ובאופן הדרגתי.
9. כדי לעמוד במחויבות הבינלאומית של מדינת ישראל, ולאשרר את התחייבות מדינת ישראל לתיקון קיגאלי, וכדי לסייע במאמץ העולמי להפחתת פליטת גזי חממה ולמאבק בהתחממות הגלובלית, יש צורך לקבוע הסדרים לצמצום השימוש ב-HFCs במדינת ישראל, ומכאן התיקון המוצע לתקנות העיקריות.
10. בטיוטת התקנות מוצע להרחיב את ההסדר הקיים בתקנות העיקריות לעניין HCFCs, כך שיחול לגבי HFCs, בכפוף למכסות ההפחתה שנקבעו בתיקון קיגאלי.
11. יצוין כי הפחתת הצריכה והשימוש ב-HFCs, מחייבת שימוש בחומרים חלופיים. חומרים כאלה קיימים כיום, אם כי רוב התחליפים הם בעלי רמת דליקות גבוהה יחסית הדורשת היערכות מתאימה, בין היתר בהיבטי בטיחות, תחזוקה ופעילות שוטפת, לפי סוגי הציוד והמערכות. פעולות היערכות ליישום התיקון החלו להתבצע בשיתוף פעולה עם משרדי ממשלה נוספים, ובהם משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ועם משרד הכלכלה והתעשייה.

¹ הוראת המנהל הכללי של משרד הכלכלה והתעשייה מס' 2.9 מיום 21.11.2017 בנושא "חלוקת מכסות ליבוא של חומרים הפוגעים בשכבת האוזון".

השר להגנת הסביבה

12. טיוטת תקנות זו אינה מצריכה הליך RIA, שכן השינויים המוצעים בתקנות העיקריות נעשים באופן טכני בלבד בהתאם לתיקון קיגאלי, ללא מרחב של פרשנות ומבלי לשנות את ההסדרים הרגולטורים הכלליים הקיימים בנושא זה. יצוין כי בחינה של הפחתת הנטל הרגולטורי ביישום הסדרי יישומן של התקנות מתבצעת במסגרת הליכי טיוב הרגולציה של משרד הכלכלה והתעשייה, האמון כאמור על חלוקת המכסות לפי הוראות מנכ"ל.
13. בנוסף לטיטת התקנות, מצורפים גם דברי הסבר מפורטים.
14. לאחר שהתייעצתי כנדרש עם שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, עם שר הכלכלה והתעשייה ועם ראש הממשלה בכובעו כשר הבריאות (אישורי ההתייעצות מצורפים למכתבי זה), אבקש לקבוע בהקדם דיון בעניין בוועדה בראשותך, לשם אישור התקנות שבנדון.
15. קיימת דחיפות בקידום התקנות, שכן על מנת לעמוד במחויבות מדינת ישראל לפרוטוקול ולתיקון קיגאלי, על ההסדרים להיות בתוקפם כבר בחודש ינואר הקרוב.

בברכה,

חה"כ זאב אלקין
השר להגנת הסביבה
שר ירושלים ומורשת